

OPROEP VOOR STRUCTUREEL KWALITATIEVE EN KINDVRIENDELIJKE OPVANG

Ayla Yayla & Bart Geldermans *

Samenvatting | In deze bijdrage roepen de auteurs het toekomstige kabinet op om structureel kwalitatieve en kindvriendelijke opvangplekken voor alleenreizende minderjarigen te realiseren. De opdracht om opvangplekken te realiseren voor deze minderjarigen is onderdeel van de Spreidingswet. Deze wet, die overigens door het Hoofdlijnenakkoord¹ weer op losse schroeven staat, is een eerste stap daartoe, maar op zichzelf niet voldoende.

Trefwoorden | [asielopvang], [kindvriendelijke opvang], [alleenreizende minderjarigen], [Kinderrechtenverdrag], [Opvangrichtlijn]

DOI | 10.54195/NTM.19348

1 Inleiding

De Nederlandse asielopvang staat om diverse redenen onder grote druk. Er is een tekort aan reguliere opvanglocaties en er is sprake van trage uitstroom van statushouders. Hierdoor worden noodopvanglocaties gebruikt die niet aan de kwaliteitseisen voldoen. Dit geldt ook voor de opvang van alleenreizende minderjarigen die zijn gevlucht zonder hun ouders of andere verzorgers. Een aanzienlijk aantal van deze kinderen wordt gehuisvest op locaties die niet primair voor hun opvang, maar voor volwassenen zijn bestemd, zoals hotels, sporthallen, evenementenhallen, en overige (noodopvang)locaties. Deze groep minderjarigen is kwetsbaar en hun gebrekkige opvang kan leiden tot psychische en ontwikkelingsschade.² Daarbij geldt dat iedere alleenreizende minderjarige ingevolge het VN-Kinderrechtenverdrag recht heeft op bijzondere bescherming en bijstand van de overheid en op bescherming van alle rechten uit het Kinderrechtenverdrag, waarvan een groot deel rechtstreekse werking heeft in de Nederlandse rechtsorde.³

De druk op de asielopvang vormt voor verschillende organisaties, zoals gemeenten, Nidos⁴ en het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) een enorme uitdaging bij de opvang van alleenreizende minderjarigen. In deze bijdrage wordt betoogd dat de Nederlandse staat meer moet doen om geschikte en langdurige asielopvang voor deze minderjarigen te realiseren.

Hoewel de invoering en behoud van de Spreidingswet zou zorgen voor een evenwichtigere verdeling van vreemdelingen over Nederland, is alleen dat niet voldoende. Ook een structureel kwalitatieve en kindvriendelijke opvang is nodig voor alle asielzoekers, en in het bijzonder voor

■ Mr. A. Yayla is werkgroep lid Jeugdrecht van het NJCM en docent publiekrecht op Hogeschool Leiden. B. Geldermans, werkgroep lid Vreemdelingenrecht van het NJCM en teamleider Asiel VluchtelingenWerk op het AZC Duinrell.

1 PVV, VVD, NSC & BBB, 'Hoop, lef en trots. Hoofdlijnenakkoord 2024', <https://kabinetsformatie2023.nl/documenten/publicaties/2024/05/16/hoofdlijnenakkoord-tussen-de-fracties-van-pvv-vvd-nsc-en-bbb>.

2 Dit volgt uit een *factsheet* van de Inspectie Justitie en Veiligheid, de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, de Inspectie van het Onderwijs en de Nederlandse Arbeidsinspectie, *Factsheet+Kinderen+in+de+CNO+en+NO (1).pdf*.

3 M.L. van Emmerik, 'Toepassing van het Kinderrechtenverdrag in de Nederlandse rechtspraak', *NJCM-Bulletin* 2005, p. 700-716.

4 Nidos is een landelijke voogdijorganisatie voor alleenreizende minderjarigen.

alleenreizende minderjarigen. De auteurs van deze bijdrage roepen daarom het toekomstige kabinet op om het belang van alleenreizende minderjarigen voorop te stellen door (meer) kindvriendelijke opvangplekken met goede begeleiding te realiseren. Deze bijdrage begint met een interpretatie van het mensenrechtelijke en kinderrechtelijke kader, dat eisen stelt aan de opvang van alleenreizende minderjarigen. Daarna wordt uitgelegd dat de huidige situatie niet voldoet aan deze eisen. De bijdrage licht vervolgens toe hoe stappen kunnen worden gezet richting een kindvriendelijke opvang.

2 Het mensenrechtelijke en kinderrechtelijke kader

Het VN-Kinderrechtenverdrag⁵ omvat een reeks juridische normen en principes die gericht zijn op de bescherming en bevordering van de rechten en het welzijn van alle kinderen wereldwijd. Dat iedere alleenreizende minderjarige ook aanspraak maakt op de rechten uit het Kinderrechtenverdrag volgt uit artikel 1. Het Verdrag is volgens dit artikel van toepassing op iedereen jonger dan achttien jaar. Het belang van het kind dient de eerste overweging te zijn bij overheidsbeslissingen en dus ook bij beslissingen over opvang van alleenreizende minderjarigen. Dit is vastgelegd in artikel 3 van het VN-Kinderrechtenverdrag. De overheid dient aldus rekening te houden met de belangen van alleenreizende minderjarigen door hen de begeleiding en faciliteiten te bieden die zij nodig hebben om zich goed te kunnen ontwikkelen. In artikel 20 en artikel 22 van het Kinderrechtenverdrag is een specifieke bepaling opgenomen met betrekking tot minderjarige vluchtelingen. Hierin staat dat de overheid bescherming moet bieden aan minderjarige vluchtelingen, inclusief alleenreizende minderjarigen die de vluchtelingenstatus wensen te verkrijgen. Volgens het VN-Kinderrechtencomité is het enkel bieden van opvang niet genoeg om aan de verplichting te voldoen die uit artikel 22 volgt. Zo moet de overheid ook continuïteit bieden en het voor alleenreizende minderjarigen mogelijk maken om te spelen en onderwijs te volgen.⁶ In het Kinderrechtenverdrag is verder onder meer het recht neergelegd op toegang tot onderwijs en zorg, privacy, toereikende leefomstandigheden en vrije tijd (artikelen 28, 24, 16, 27 en 31). Voor alleenreizende minderjarigen moeten specifieke maatregelen worden getroffen om hun veiligheid te waarborgen.

Deze verplichtingen uit het Kinderrechtenverdrag zijn grotendeels verwerkt in de Opvangrichtlijn van de Europese Unie.⁷ De Opvangrichtlijn bevat eisen waaraan de opvang van asielzoekers in de lidstaten van de Europese Unie moet voldoen. In artikel 23 en 24 stelt de Opvangrichtlijn specifieke voorwaarden aan locaties waar alleenreizende minderjarigen worden opgevangen. De levensstandaard in de opvang moet aansluiten bij de geestelijke en sociale ontwikkeling van het kind en zij moeten kunnen deelnemen aan vrijetijdsactiviteiten. Bovendien hebben alleenreizende minderjarigen op grond van artikel 14 Opvangrichtlijn recht op onderwijs.

5 Verdrag inzake de rechten van het kind, New York 20 november 1989 (*Trb.* 1990, 46).

6 UN Committee on the Rights of the Child (CRC), General comment No. 6 (2005): Treatment of Unaccompanied and Separated Children Outside their Country of Origin, 1 September 2005, CRC/GC/2005/6.

7 Richtlijn 2013/33/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming (*PbEU* 2013, L 180).

3 Op dit moment voldoet de opvang niet

Hoewel er een mensenrechtelijk en kinderrechtelijk kader bestaat voor een goede levensstandaard in de opvang van alleenreizende minderjarigen blijkt uit de rechtspraak dat de Nederlandse opvang nog niet aan deze kaders voldoet. Zo heeft de rechtbank Den Haag in 2022 uitspraak gedaan over de slechte leefomstandigheden in (nood)opvanglocaties in en rond Ter Apel.⁸ Deze zaak werd aangespannen door Stichting Vluchtelingenwerk Nederland (hierna: VWN) tegen het Ministerie van Justitie en Veiligheid en het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (hierna: COA). VWN gaf aan dat duizenden asielzoekers en statushouders, zowel volwassenen als kinderen, verblijven in noodopvang- en crisisonoodopvanglocaties in Nederland vanwege de overvolle reguliere opvanglocaties voor asielzoekers. VWN benadrukte dat deze situatie in strijd is met diverse mensenrechten, waaronder het recht op menselijke waardigheid en de rechten van het kind. Zowel de fysieke als geestelijke gezondheid van asielzoekers werd onvoldoende gewaarborgd. Door het ontbreken van slaapkamers was er onvoldoende rust en privacy. Ook werd niet voldaan aan de minimumnormen voor voedsel, kleding, hygiëne en dagvergoeding. Dit leidde ertoe dat VWN eiste dat de opvang voor asielzoekers zo snel mogelijk in overeenstemming werd gebracht met zowel de nationale als internationale wetgeving. De rechtbank gaf VWN gelijk en oordeelde dat de opvang niet voldeed aan de normen die in Europees verband zijn vastgesteld. Hierdoor ontbrak een menswaardige opvang van vreemdelingen, inclusief alleenreizende minderjarigen.⁹ Op basis hiervan moest de Nederlandse overheid in actie komen.

In hoger beroep werd de uitspraak van de Rechtbank Den Haag bevestigd door het Gerechtshof Den Haag.¹⁰ Het gerechtshof boog zich in deze zaak over dezelfde vraag als de Rechtbank Den Haag, namelijk of de door de staat en het COA ter beschikking gestelde opvang in de noodopvang en crisisonoodopvang voldoet aan de daarvoor geldende normen. Het gerechtshof constateerde in het arrest dat de opvang voor alleenreizende minderjarigen in de noodopvang en crisisonoodopvang in Ter Apel tekortschiet. Het baseerde zich daarbij mede op rapporten van de Inspectie Gezondheidszorg en de Inspectie Justitie en Veiligheid, waaruit bleek dat de kwaliteit van de opvang van alleenreizende minderjarigen onvoldoende was. Deze situatie werd veroorzaakt door de te hoge instroom van alleenreizende minderjarigen, waardoor de opvangcapaciteit bij het COA en Nidos overbelast raakte. De leefomstandigheden in de opvang in het aanmeldcentrum in Ter Apel bleek ondermaats. Dit werd onder andere duidelijk uit een bezoek aan de centrale ontvangstlocatie in Ter Apel door de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid op 8 september 2022.¹¹

De inspecties constateerden tijdens dit bezoek dat deze minderjarigen aanzienlijke risico's liepen op het gebied van hun fysieke en emotionele veiligheid, en dat deze risico's alleen maar zouden toenemen als de zorg en veiligheid in de opvang achterbleven. Het grootste risico voor de veiligheid van de jeugdigen vormde het te grote aantal jeugdigen en het tekort aan medewerkers. Ook maakten de inspecties zich ernstig zorgen over de alleenreizende minderjarigen

8 Rechtbank Den Haag 6 oktober 2022, ECLI:NLRBDHA:2022:10210.

9 Denk daarbij aan de Opvangrichtlijn van 26 juni 2013, 2013/33/EU waarin regels staan opgenomen voor een menswaardig bestaan van minderjarige vreemdelingen in opvang, zoals hun recht op medische zorg (artikel 13), onderwijs (artikel 14), veilige speelruimten binnen en buiten, en opvangvoorzieningen die de fysieke en geestelijke gezondheid beschermen (artikelen 11, 17, 21 en 22).

10 Gerechtshof Den Haag 20 december 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:2429.

11 Gerechtshof Den Haag 20 december 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:2429, ro. 4.5 en 4.6.

onder de vijftien jaar die op deze locatie verbleven. De inspecties zijn van mening dat deze kwetsbare groep minderjarigen in een kleinschalige voorziening met voortdurende en passende begeleiding moet verblijven, zo een voorziening ontbrak volgens hen in Ter Apel.¹² Daarnaast constateerden zij dat er gezondheidsrisico's waren door een gebrek aan hygiëne, omdat de keuken, sanitaire voorzieningen en slaapkamers van de jeugdigen vies waren. De jeugdigen, die zelf verantwoordelijk waren voor de schoonmaak hiervan, bleken hier overduidelijk niet toe in staat. Op de bezochte opvanglocaties verbleven vreemdelingen in het algemeen vrijwel zonder privacy, met voortdurende geluidsoverlast, in groepen bijeen in ruimtes zonder onder andere een plafond en een gordijn als deur. Ook kregen sommigen weinig te eten omdat zij zelf niet hun porties konden bepalen.¹³ Het gerechtshof erkende in zijn oordeel de bevindingen van de inspecties en bevestigde daarmee de eerder besproken uitspraak van de Rechtbank Den Haag. Dit leidde tot de constatering dat er sprake was van een schending van artikel 14 lid 2,¹⁴ artikel 19,¹⁵ artikel 23 lid 3¹⁶ en artikel 24 van de Opvangrichtlijn.¹⁷

4 De Spreidingswet is nog niet voldoende

In februari 2024 werd de Spreidingswet gepubliceerd in het Staatsblad.¹⁸ Deze wet heeft tot doel het chronische tekort aan reguliere opvangplekken aan te pakken. Gemeenten krijgen met deze wet een wettelijke verplichting om asielzoekers op te vangen, waardoor het COA niet langer afhankelijk is van de vrijwillige medewerking van gemeenten bij het realiseren van asielopvang. De Spreidingswet beoogt daarmee (onder meer) een betere doorstroming van alleenreizende minderjarigen vanuit het aanmeldcentrum in Ter Apel naar andere opvanglocaties te bewerkstelligen. Daarmee biedt de Spreidingswet de mogelijkheid om de afhankelijkheid van tijdelijke noodopvangfaciliteiten te verminderen. Het voornemen, uit het Hoofdlijnenakkoord, om de Spreidingswet weer in te trekken is daarom zorgelijk. Het is bovendien van cruciaal belang dat alleenreizende minderjarigen vanaf het moment van binnenkomst verblijven in structurele en duurzame opvanglocaties vanwege onder andere het aantal verhuizingen die het kind heeft meegemaakt voordat hij aankomt in Nederland. Dit standpunt wordt onderschreven in een brief van *Defence for Children, Save the Children*, de Stichting Vrolijkheid en VluchtelingenWerk Nederland van 9 januari 2024, gericht aan de Eerste Kamer.¹⁹ In die brief riepen deze organisaties op de situatie van minderjarige vreemdelingen in de opvang te verbeteren, om zo te voldoen aan de verplichting om het belang van het kind mee te wegen bij alle overheidsbeslissingen. Naast spreiding is het dus nodig dat kwalitatief structurele en kindvriendelijke opvang wordt gerealiseerd. Voor de kwaliteit van de opvang moet volgens de Spreidingswet nog een kwaliteits-

12 Gerechtshof Den Haag 20 december 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:2429, r.o. 4.6.

13 Gerechtshof Den Haag 20 december 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:2429, r.o. 4.6 en 10.5.

14 Gerechtshof Den Haag 20 december 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:2429, r.o. 10.13.

15 Gerechtshof Den Haag 20 december 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:2429, r.o. 10.15.

16 Gerechtshof Den Haag 20 december 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:2429, r.o. 10.12.

17 Gerechtshof Den Haag 20 december 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:2429, r.o. 12.4.

18 *Stb.* 2024, 2938.

19 Werkgroep Kind in azc, 'Oproep: Eerste Kamer, stem voor de spreidingswet in het belang van het kind', <https://defenceforchildren.nl/media/6917/brief-spreidingswet-eerste-kamer-werkgroep-kind-in-azc.pdf>, 9 januari 2024.

kader worden opgesteld waaraan opvanglocaties moeten voldoen. Hieronder volgen aanbevelingen voor de invulling daarvan, in het kader van de opvang van alleenreizende minderjarigen.

5 Aan de slag met structureel kwalitatieve en kindvriendelijke opvang

Volgens de eerder besproken mensenrechtelijke en kinderrechtelijke kaders hebben alleenreizende minderjarigen recht hebben op een structureel kwalitatieve en kindvriendelijke opvang. De verplichting om aan alleenreizende minderjarigen opvang te bieden conform mensenrechtelijke normen rust op alle overheidsorganen die betrokken zijn bij opvang, waaronder COA, Gezondheidszorg asielzoekers, Jeugdgezondheidszorg, de gemeenten, Nidos en scholen.

Een eerste stap voor kindvriendelijke opvangplekken is het creëren van (meer) stabiele en kleinschalige opvang waarbij rekening wordt gehouden met de bijzondere behoeften van alleenreizende minderjarigen.²⁰ UNICEF heeft in februari 2024 op diverse opvanglocaties onderzoek gedaan naar wat onder deze bijzondere behoeften valt en hoe het COA en Nidos kunnen samenwerken om kindvriendelijke ruimtes te realiseren.²¹ Het onderzoek toont aan dat het voor deze minderjarigen van belang is dat er specifieke maatregelen worden getroffen om hun veiligheid te waarborgen. Een belangrijk aspect hierbij is dat in een kindvriendelijke ruimte verbinding bestaat tussen vrijwilligers, kinderen en locatiemedewerkers.²² Kinderen dienen op vaste tijden met een vast team van getrainde begeleiders te werken in een vertrouwde, veilige omgeving met een gestructureerd aanbod van activiteiten. Ze moeten toegang hebben tot een veilige binnenspeelruimte en speelruimte in de buitenlucht. Daarnaast is het van belang dat ze begeleiding krijgen van medewerkers die in staat zijn om aandacht te geven aan problematiek waarmee ze mogelijk te maken hebben.²³ Hierdoor komen de minderjarigen in een veilige omgeving terecht waarin het belang van het psychosociale welzijn van het kind centraal staat. Ze ervaren continuïteit in spel en aandacht en leren de vrijwilligers en locatiemedewerkers kennen. Bovendien kunnen de vrijwilligers en locatiemedewerkers hierdoor de ontwikkeling van de alleenreizende minderjarigen in de gaten houden en signaleren of er sprake is van opmerkelijk gedrag bij deze minderjarigen.²⁴ Het creëren van kindvriendelijke ruimtes biedt alleenreizende minderjarigen daarmee de mogelijkheid om zich verder te ontwikkelen in een veilige en vertrouwde omgeving.

20 Dit volgt onder andere uit artikel 24 lid 2 van de Opvangrichtlijn 2013/33/EU.

21 Unicef, *Magazine. Samenwerken aan kindvriendelijke opvang*, februari 2024, <https://unicef.nl/files/unicef-magazine-samenwerken-aan-kindvriendelijke-opvang.pdf>.

22 Unicef, 'Verhalen uit de kindvriendelijke opvang', <https://www.unicef.nl/ons-werk/nederland/kindvriendelijke-opvang/verhalen-uit-de-kindvriendelijke-opvang>.

23 Zie indicator 6.4, indicator 11.6, indicator 13.3 en 38.4 van de EASO-richtsnoer voor opvangvoorzieningen; European Asylum Support Office, *EASO-richtsnoer voor opvangvoorzieningen: operationele normen en indicatoren*, Europees Ondersteuningsbureau voor asielzaken, september 2016, <https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/Guidance-on-Reception-Conditions-NL.pdf>.

24 L. Laagewaard e.a., *Hoe gaat het met de kinderen?: 100 bezoeken aan de (nood)opvang voor Oekraïners en asielzoekers*, Den Haag: UNICEF Nederland 2023, p. 6.

Naast bovengenoemde vereisten dienen alleenreizende minderjarigen ook afzonderlijke slaapkamers te hebben en mogen zij niet slapen in dezelfde kamer als volwassenen.²⁵ Zij dienen tevens aparte woonfaciliteiten te hebben, zoals een eigen keuken en sanitaire voorzieningen. Verder is het essentieel dat ze aangepast onderwijs krijgen op vaste locaties, met een vast programma en in klassen met leeftijdsgenoten, waarbij de school en leerkrachten in staat zijn om psychosociale ondersteuning te bieden. Dit blijkt uit het onderzoek van de Werkgroep Kind in azc²⁶ naar de leefomstandigheden van kinderen in asielzoekerscentra. Uit hetzelfde onderzoek blijkt dat minderjarigen hulp nodig hebben om hun traumatische ervaringen te verwerken en daarom passende gezondheidszorg of gespecialiseerde jeugdhulpverlening nodig hebben.²⁷ Het zou wenselijk zijn om de genoemde vereisten op te nemen in het kwaliteitskader dat de Spreidingswet wil realiseren voor opvang van alleenreizende minderjarigen, aldus de Werkgroep Kind in azc.

6 Het belang van gemeenten bij structurele kindvriendelijke opvangplekken

Nederland heeft voortdurend te maken met wisselende aantallen asielzoekers die het land binnenkomen. Het COA, de centrale overheid en de gemeenten werken samen aan het realiseren van opvangplekken, waarbij deze partijen op zoek zijn naar reguliere opvangplekken met een langere looptijd, zodat de staat de gewenste opvangkwaliteit kan aanbieden aan binnenkomende asielzoekers.²⁸ Doordat de capaciteitsbehoefte op dit moment steeds verandert, de overeenkomsten voor opvanglocaties met gemeenten aflopen en statushouders langer in tijdelijke opvanglocaties verblijven dan de bedoeling is, blijft de realisatie van kwalitatieve opvang achterwege.²⁹

25 Dit vereiste volgt uit de *European Asylum Support Office* richtsnoeren voor opvangvoorzieningen, namelijk indicator 6.4. De EASO-richtsnoeren zijn er om lidstaten te ondersteunen bij het uitvoeren van kernbepalingen van de Opvangrichtlijn 2013/33/EU en om te garanderen dat verzoekers om internationale bescherming een toereikende levensstandaard hebben.

26 De Werkgroep Kind in azc is een coalitie van *Defence for Children*, VluchtelingenWerk Nederland, De Vrolijkheid en *Save the Children* Nederland, zie voor meer informatie: <https://kind-in-azc.nl>.

27 De uitgangspunten kindvriendelijke en veilige opvang is een verdere uitwerking van wat de basisbeginselen zijn voor kindvriendelijke en veilige opvang. Deze uitgangspunten zijn terug te vinden in het document dat is te vinden via de volgende link: https://kind-in-azc.nl/wp-content/uploads/2022/11/Uitgangspunten-kindvriendelijke-en-veilige-asielopvang_lang2.pdf. Zie voor alle aanbevelingen van de Werkgroep Kind in Azc in hun onderzoek: M. Pozzo, D. Bender & W. Visser, *Leefomstandigheden van kinderen in asielzoekerscentra en gezinslocaties: Rapportage, Conclusies en Aanbevelingen*, 2018. Zie voor het volledige onderzoek de volgende link: defenceforchildren.nl/media/2465/1-en-2_online.pdf. Verder staat in het onderzoek van UNICEF handvatten om te werken aan kindvriendelijke opvang. Zie de volgende link voor het gehele magazine: <https://www.unicef.nl/files/unicef-magazine-samenwerken-aan-kindvriendelijke-opvang.pdf>. Deze bronnen onderbouwen de oproep van de auteurs voor een kwalitatief, structureel en kindvriendelijke opvang voor alleenreizende minderjarigen.

28 'Gezamenlijk werken aan de opgaven rondom asiel', <https://coa.nl/nl/verhaal/landelijke-regietafel-2022>.

29 'Opvangcapaciteit: een bed voor iedereen', www.coa.nl (zoeken op: opvangcapaciteit asielzoekers gemeenten); De kwaliteit van opvang kan omschreven worden als datgene dat de opvang verantwoord maakt. Naast veiligheids- en gezondheidsaspecten is de pedagogische kwaliteit bepalend. Dit is een omschrijving voor kinderopvang in algemene zin volgens Belangenvereniging van Ouders in de Kinderopvang, <https://boink.info/themapaginas/pedagogische-kwaliteit-in-de-kinderopvang#:~:text=De%20kwaliteit%20van%20kinderopvang%20kan,een%20optimale%20manier%20kunnen%20ontwikkelen>. Wat onder kwaliteit van opvang van alleenreizende minderjarigen valt, is terug te vinden in het 'Toetsingskader Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en Inspectie Veiligheid en Justitie, *Verantwoorde opvang en begeleiding van alleenstaande minderjarige vreemdelingen*, 2017, p. 1- 11, <https://igj.nl/publi>

Voor gemeenten geldt dat zij bij tijdelijke opvanglocaties op nieuwe plaatsen niet alleen telkens weer nieuwe opvang moeten regelen, maar ook plekken in het onderwijs, nieuwe docenten en specialistische hulpverleners voor psychosociale en gezondheidszorg. Opvang van tijdelijke aard zorgt ervoor dat er niet wordt geïnvesteerd in goede voorzieningen voor de langere termijn. Als gevolg hiervan verliezen gemeenten vrijwilligers, zoals taalmaatjes en buddy's, en ontstaat er minder draagvlak om deze zaken opnieuw te organiseren. Structurele opvang brengt daarin verandering en zorgt daarnaast voor een betere integratie van alleenreizende minderjarigen die mogen blijven in Nederland.³⁰

7 Ter afsluiting

Concluderend zien we op dit moment dat de opvang van alleenreizende minderjarigen in Nederland ontoereikend is om deze kwetsbare groep te beschermen. Alleenreizende minderjarigen worden regelmatig ondergebracht in ongeschikte noodopvanglocaties, waar onvoldoende begeleiding is en een gebrek aan privacy, zorg, onderwijs en activiteiten. De alleenreizende minderjarigen die in deze locaties verblijven lopen een ernstig risico op psychische en ontwikkelingschade. Verder hebben gemeenten gebrek aan personeel, onderwijs, psychische hulpverlening, gezondheidszorg en opvang. Alleenreizende minderjarigen ondervinden daar de negatieve gevolgen van. Hoewel de toekomst van de Spreidingswet onzeker is, vormt de wet een eerste stap richting meer structuur en continuïteit van opvang. Alleen spreiding is echter onvoldoende om te voorzien in de specifieke behoeften van alleenreizende minderjarigen. In lijn met de verplichtingen uit het Kinderrechtenverdrag en de Opvangrichtlijn roepen de auteurs het toekomstige kabinet op om budget vrij te maken, zodat organisaties als Gezondheidszorg Asielzoekers, Jeugdgezondheidszorg, Centraal Orgaan opvang asielzoekers, de gemeente, Nidos en scholen kunnen samenwerken om de opvang van alleenreizende minderjarigen te verbeteren. Daaronder valt het realiseren van kindvriendelijke opvangplekken met passende begeleiding en voorzieningen, toegang tot onderwijs, zorg en activiteiten, privacy, kindvriendelijke ruimtes en continuïteit in de opvang.

30 caties/toetsingskaders/2016/04/01/toetsingskader-kwaliteit-opvang-alleenstaande-minderjarige-vreemdelingen.
R. Santpoort & E. Stobbe, *Asielopvang: wat werkt bij het informeren en betrekken van inwoners?*, Utrecht: Movisie 2024, p. 24–29.